

MIKES KELEMEN MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANTÁRGYVERSENY

2024. március 23., megyei szakasz

6. osztály, magyar tagozat

- minden tétel kötelező
- a tételek kidolgozására szánt idő: 3 óra
- megjelenés: 10 pont

I. TÉTEL

45 pont

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, majd oldd meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszolj a kérdésekre!

Utólag mindenki azt mondta, hogy ekkora körhintát még sosem láttak.

Nemcsak mi, akik akkor még kicsik voltunk, hanem a felnőttek is. Galiba, a barátom, aki köztünk, kicsik közt a legnagyobb volt, egyenesen azt mondta, hogy ilyen körhintát építeni lehetetlenség. Biztosan csak azért mondta, mert amikor összeszerelték, nem leskelődhetett, minduntalan elhessegették. De hiába lehetetlenség, a körhinta mégiscsak ott állt a falu szélén.*

Persze nem akkor láttunk ilyesmit először. Jelesebb ünnepek küszöbén mindig megjelentek a falu szélén a pecsenyesütők, vattacukorárusok, körhintások, céllövöldések, ha szerencsénk volt, dodzsesem is jött: a bódék egy éjszaka alatt kinőttek a földből, aztán egy napon át villogva és csilingelve működtek, hogy másnap reggelre hűlt helyük maradjon – csak a letaposott fű és a bogáncsokon pirosuló vattacukorpamacsok emlékeztettek az előző napi csinnadrattára. Ezúttal azonban máshogy volt.

Nem közelgett ünnep, nem bukkant fel trupp a határban: egy szál rozzant teherautó pöfögött fölfelé az országúton, nagyot szusszanva megállt, és egy inas öregember elkezdte a ponyva alól kipakolni a körhinta alkatrészeit. Csak a pakolás egy teljes délutánon át tartott. Ha valaki arra járt, az öreg biccentett, és közölte, hogy szombaton lehet majd ringlispilezni. Így mondta, ringlispilezni, eleinte nem is értettük. Meg azt se, hogy szombatig még négy nap volt hátra. Addig mit csinál?

Hát szöszmötölt. Píszmogott az alkatrészekkel, csavározott, szitkozódott is időnként, és építette a körhintát. Az meg csak nőtt és nőtt, és nem akarta abbahagyni. Galibát meg engem mindig érdekelték az efféle szerkezetek, de az öreg egy morrantással elzavart, ha arra tébláboltunk.

– Táguljatok innét, ez komoly dolog! Pontosan kell beállítani, különben kész a kalamajka!

Én legyintettem, de Galiba addig ólálkodott az öreg körül, amíg az figyelmeztetően meg nem lóbált egy jókora csavarkulcsot.

Így virradt fel szombat reggel, és az óriáskörhinta csakugyan készen állt: az öreg egy sámlira telepedett, mindenféle gombok és fogantyúk mellé, és megkezdte a jegyárusítást. Az elsőérelklődők felszálltak, és a körhinta csikorogva elindult. A vénséges szerkezet néha szikrákat hányt, de forgott; méghozzá olyan gyorsan, hogy a rajta ülők alakja egészen elmosódott. De akkor volt ám csak nagy álméklodás, amikor az első kör véget ért! Mert akik leszálltak, kótyagosan a forgástól, csak annyit tudtak kinyögni, hogy ezt feltétlenül ki kell próbálni. Galibánál nem volt zsebpénz, de nálam volt, úgyhogy azonnal vettem is egy jegyet az öregtől.

Utólag nehéz megmondani, mi is történt pontosan. Amikor a ringlispil megindult és a láncok kifeszültek, egyszer csak fázni kezdtem, aztán melegem lett, aztán vacogtam megint, csuromvizes lettem, majd száraz – és csak a második körnél jöttem rá, hogy miről van szó. Ahogy a körhinta haladt, mellettem a fák kivirágoztak, zöld lombot hajtottak, elhullajtották leveleiket, aztán hó fődte be az ágakat; nap sütött, eső esett, dér szitált, hol virágillat, hol szénaszag, hol füst gomolygott körülöttem. És a hinta csak forgott és forgott – és minden kör egy kerek esztendő volt. Amikor kimelegedve és átfagyva, kipirultan leszálltunk, mindenki mosolygott, még a felnőttek is, és kacsintottunk egymásra, mint akiknek közös titkuk van.

De Galibában forrt a düh. Ahogy ott ácsorogtam, és néztem a csodálatos ringlispilt, egyszerre csak arra lettem figyelmes, hogy odasettenkedik az öreg háta mögé, míg az a jegyekkel bajmoldódik, és suttyomban elcsavargatja a gombokat, elállítja a karokat, aztán vigyorogva elillan. Kiáltottam volna, hogy ne tegye, de torkomra forrt a szó – nem akartam elárulni a barátomat. Az öreg semmit sem vett észre.

A hinta szétszerelése fura módon csak egy éjszakát vett igénybe. Másnapra az öregnek hűlt helye volt – pedig már hajnalok hajnalán fölkeltem, azzal az eltökélt szándékkal, hogy szólok neki a csínytevésről. De csak a letaposott fű kornyadozott a ringlispíl helyén.

Ezért manapság, amikor az emberek egyre-másra panaszkodnak, hogy az évszakok megbolondultak, hogy a tavaszból tél lett, a tél meg őszt játszik velünk, és senki sem érti, mi történik, én tudom, hogy Galiba gyerekes bosszúja miatt van az egész. Mégsem ártott volna szólni valakinek. Csakhogy az öregember a hatalmas körhintájával soha többet nem bukkant fel a faluszélen, és én sem láttam őt sokféle útjaimon soha többé, hiába kerestem, hiába kérdezősködtem utána. Ha valaki látja, szóljon neki Galiba csínytevéséről, hátha bölcs pizsmogással helyrehozható még ez az egész.

(Nacsinák Gergely András: Ringlispíl)

*galiba = felfordulás, bosszúság, bonyodalom, baj, kellemetlenség

1. Hogy épült fel a körhinta? Válaszolj 1–2 mondatban a szöveg információi alapján! 5 pont
2. Igazak vagy hamisak a következő kijelentések? Írd át a vizsgalapra az alábbi kijelentések betűjelét, és azt, hogy igaznak (I) vagy hamisnak (H) tartod őket!
 - a. A két gyerek már korábban is látott körhintát.
 - b. Az öreg szívesen látta az arra járó gyerekeket, nem zavarta, hogy őt nézik, amíg összerakja a körhintát.
 - c. A körhinta szétszerelése négy éjszakát vett igénybe.
 - d. Galiba dühös volt, amikor leszállt a körhintáról.
 - e. Az elbeszélő el szeretne volna mondani az öregnek Galiba csínytevését. 5 pont
3. Válaszd ki a megadott lehetőségek közül azt, amelyikhez a legközelebb áll a következő kifejezések jelentése! Írd át a vizsgalapra a helyes válaszok betűjelét!

1) <i>kalamajka:</i>	a. felfordulás
b. rend	
2) <i>ólalkodott:</i>	a. ballagott
b. leselkedett	
3) <i>lóbál:</i>	a. lenget, ide-oda mozgat valamit
b. javít	
4) <i>hűlt helyük maradt:</i>	a. megfáztak
b. eltűntek	
5) <i>a jegyekkel bajmóldik:</i>	a. a jegyekkel foglalkozik
b. bajba keveredik a jegyek miatt	5 pont

4. A Galiba beszélő név, viselője tulajdonságaira utal. Mutasd be 2–3 mondatban Galiba és az elbeszélő viszonyát a szöveg alapján! 5 pont
 5. Mivel magyarázza az elbeszélő az évszakok furcsa váltakozását? Fejtsd ki válaszod 4–5 mondatban a szöveg alapján! 10 pont
 6. Írj 4–5 mondatos üzenetet az elbeszélő nevében a körhinta tulajdonosának, amelyben beszámolsz Galiba bosszújáról! 10 pont
- Nyelvi igényesség, szövegkohézió, helyesírás 5 pont

II. TÉTEL **45 pont**

Az alábbi részletből kiindulva írfj 1–1,5 oldalas élménybeszámolót! Adj címet írásodnak!

Épp ma költöztem a nyárra a Cseresznyeligetbe, itt vagyok a nagynénémnél az új szobámban. [...] Már is felfedeztem valami furcsát. Idefelé jövet kinéztem az autónk ablakán, és láttam, TÉNYLEG LÁTTAM a járdán sétálni egy lila fürdőköpenyes alakot, aki egy pávát tolt egy hintóban. Vagyis inkább egy kidíszített gurulós kocsit volt, ami hasonlított egy hintóra.

(Wéber Anikó: A platánsor rejtélye. Részlet)